

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

*До 80-річчя від дня присвоєння університету
Імені Г.С. Сковороди*

**Актуальні проблеми сучасної мистецької освіти в умовах
європейської інтеграції: хореографічне мистецтво**

збірник тез наукових доповідей учасників
I всеукраїнської науково-практичної конференції

24 квітня 2025 р.

Харків – 2025

*Горголь Петро Степанович,
заслужений працівник культури України, доцент,
завідувач кафедри хореографії і танцювальних
видів спорту Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
м. Полтава, Україна*

СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ КОМПЛЕКСНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ МИСТЕЦТВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

На шляху інтеграції сучасної системи мистецької освіти України до європейського науково-освітнього простору однією із актуальних дослідницьких проблем постає проблема якісної організації комплексної інтеграції мистецтв у площині освітнього процесу в закладах вищої та фахової передвищої освіти. У наукових розвідках науковці приділяють увагу окресленню специфіки відповідного процесу та пошуку можливостей його вдосконалення, враховуючи динамічні зміни в освітній сфері, необхідність імплементації стандартів якості освіти у зв'язку з євроінтеграційними процесами в Україні.

Оскільки базові завдання освітнього процесу передбачають засвоєння системи відносин людини зі світом на основі розуміння підсистем: «людина-природа», «людина-людина», «людина-культура», «людина-мистецтво», будь-яка з названих систем є сферою самовизначення студента на основі його самопізнання. Такий підхід до сутності організації освітнього процесу в закладах вищої та фахової передвищої освіти є принципово новим порівняно із традиційною структурою предметного змісту – наукознанням. Тому принцип комплексної інтеграції мистецтв у площині освітнього процесу в закладах вищої та фахової передвищої освіти є необхідним і важливим у формуванні стратегії оновлення змісту освіти, організації освітнього процесу на засадах особистісно орієнтованого навчання й виховання.

На основі естетико-мистецтвознавчої інтеграції студенти мистецьких спеціальностей мають можливість знаходити споріднені поняття й загальні закономірності, поглиблюючи свої естетико-фахові знання. На думку кандидата педагогічних наук, наукового керівника і експерта проекту ЮНЕСКО з мистецької освіти в Україні, провідного наукового співробітника лабораторії естетичного виховання Інституту проблем виховання АПН України Л. М. Масол, педагогам важливо активізувати глибоке відчуття студентами художньо-виразних засобів саме хореографії та їхню схожість з іншими феноменами. Наприклад, «схоплений» низ хребта в класичному танці відповідає «золотому перетину» як загальноестетичній закономірності гармонії. Геометричність у танцювальному мистецтві, «жива геометрія танцю» подібна до графіки, а сам танцівник – до «живої» скульптури. На заняттях із навчальних дисциплін «Мистецтво балетмейстера», «Історія хореографічного мистецтва», «Світова культура та мистецтво» варто демонструвати не тільки хореографічні твори, а й твори живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва, театру, кіно, найвідоміші декорації до балетів тощо.

Важливе значення для студентів мистецьких спеціальностей, хореографів зокрема, має комплексний вплив мистецтв, їх зв'язок з іншими галузями наукового знання. На переконання заслуженої артистки України, доцента, доцента кафедри хореографії і танцювальних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України Л. Ф. Хоцяновської, існують переконливі паралелі між композиційними засобами виразності в хореографічному та музичному мистецтві (засоби контрастного і лейтмотивного розвитку хореографічної дії; динамічні прийоми розвитку дії; моноритмічні і поліритмічні прийоми композиції; танцювальні фрази, періоди, епізоди тощо); хореографічних та візуальних творах (прийоми симетрії та асиметрії в побудові композиційних малюнків; орнаментальна побудова хореографічного тексту; гама костюмів, гармонія кольорів).

Здійснення якісного освітнього процесу з мистецьких спеціальностей в закладах вищої та фахової передвищої освіти не можливе без емоційно-

естетичного насичення формальної і неформальної професійної підготовки майбутніх митців, хореографів зокрема. Йдеться передусім про синтез педагогічного, хореографічного й естетичного континууму у змісті професійної підготовки майбутніх хореографів. Відповідно емоційно-естетичне насичення професійної підготовки у формальному і неформальному контексті передбачає інтеграцію змістового наповнення з урахуванням потенціалу хореографічного мистецтва, естетики танцю та методичних засад викладання хореографічних дисциплін та залучення майбутніх фахівців до неформальних заходів, сприяння самоосвіті у процесі професійної підготовки.

Важливою формою організації освітнього процесу з мистецьких спеціальностей в закладах вищої та фахової передвищої освіти є групова робота, яка має ґрунтуватися на партнерській взаємодії учасників освітнього процесу. Адже колективна пізнавальна, творча діяльність має спрямовуватися у процесі взаємного навчання і співнавчання на діалогічне спілкування, створення діалогічного продуктивного освітнього середовища. На думку доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки та психології університету імені Альфреда Нобеля Н. П. Волкової, цей процес характеризується рівністю сторін, суб'єктивною позицією учасників, взаємною активністю, за якої кожен не тільки відчуває вплив, а й сам однаковою мірою впливає на іншого взаємним проникненням у світ почуттів і переживань, готовністю прийняти точку зору іншої сторони, прагненням до співучасті, співпереживання. Передбачаються такі напрями діяльності викладача: діалогізація змісту навчального курсу через інтеграцію, поліфонізм, багатоаспектність, плюралізм подання навчального матеріалу; забезпечення діалогічної взаємодії учасників педагогічного процесу; створення синергічних тимчасових або постійних навчальних колективів; запровадження системи проблемно-діалогічного навчання; організація цілеспрямованої рефлексії (діалогу із собою) як засобу самовдосконалення.

Інтеграція в мистецькій освіті є відповіддю на запити сучасної культури постмодерного суспільства. Розробка й упровадження інтегрованих курсів з

мистецтва ґрунтується на фундаменті філософсько-культурологічних, психологічних і дидактичних досліджень та з урахуванням гуманітарно-естетичної специфіки нового навчального предмета. Інтеграція змісту загальної мистецької освіти (зовнішня і внутрішня, понятійна та світоглядна, повна або часткова) зумовлює необхідність розробки відповідних інтегративних художньо-педагогічних технологій з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Волкова, Н. П. (2018). Інтерактивні технології навчання у вищій школі: *навчально-методичний посібник*. Дніпро. 360 с.
2. Горголь, В. П. (2024). Формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти : *дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04*. Київ. 339 с.
3. Масол, Л. М. (2001). Виховний потенціал мистецтва – джерело освітніх інновацій. *Мистецтво та освіта*, 1, 2-5.
4. Масол, Л. М. (2020). Інтеграція? Інтеграція. Інтеграція... Інтеграція! (Поліцентрична інтеграція змісту загальної мистецької освіти). *Мистецтво та освіта*, 1 (95), 20–27.
5. Хоцяновська, Л. Ф. (2018). Тенденції та перспективи розвитку народного хореографічного мистецтва України. *Молодий вчений*, 1 (53), 191-1